

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. Żurawia 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 29-35-69; 28-37-04; 28-90-17

Telex: 816-436

ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telefax: 29-40-89

BS/463/122/91

PO WYBORACH - DEKLAROWANE ZACHOWANIA WYBORCZE SPOŁECZEŃSTWA

Komunikat z badań

Warszawa, grudzień 1991 r.

Przedmiotem badań pierwszego przeprowadzonego po wyborach sondażu CBOS¹ był między innymi proces podejmowania decyzji o wyborze danej partii oraz motywacje nieuczestnictwa w wyborach.

Jak wiadomo, w wyborach parlamentarnych wzięło udział 43% uprawnionych; natomiast w sondażu powyborczym odnotowano 52% deklaracji uczestnictwa. Zawyżenie tego odsetka nie jest żadnym zaskoczeniem. Tendencję tę potwierdzają wyniki badań innych ośrodków demoskopijnych; OBOP w przeprowadzonym ostatnio sondażu także odnotował zawyżony wskaźnik - 55% głosujących.

Problem deklaracji prowadzących do zawyżenia frekwencji wyborczej jest zjawiskiem powszechnie znanym i rozmaicie w różnych krajach rozwiązywanym. Główną, choć nie jedyną², przyczyną tego zjawiska jest, jak się wydaje, niechęć części respondentów do ujawniania zachowań ich zdaniem nie aprobowanych społecznie, a do takich należy zapewne niewzięcie udziału w wyborach. CBOS, stosując własną metodę szacowania frekwencji, dwa tygodnie przed głosowaniem określił udział w nim społeczeństwa na poziomie 46%. Metoda ta, niestety, może być wykorzystywana tylko przed wyborami.

Na podstawie deklaracji respondentów można stwierdzić, że częściej niż inni udział w wyborach wzięli: mężczyźni, osoby po czterdziestce, mieszkańcy miast - zwłaszcza najmniejszych i największych. Udział w głosowaniu był także zależny od wykształcenia i zadowolenia z własnych warunków materialnych - wyborcy, to częściej pracownicy umysłowi i prywatni przedsiębiorcy niż przedstawiciele pozostałych grup zawodowych, zwłaszcza robotników i rolników. Uczestnictwu w głosowaniu sprzyjało także zadowolenie z kierunku zmian w Polsce, poparcie dla planu Balcerowicza oraz przynależność do NSZZ "Solidarność". Osoby określające swoje poglądy polityczne jako prawicowe częściej udawali się do lokali wyborczych niż lewicowcy, a zwłaszcza centryści (tab. 1 aneksu).

---

¹ "Aktualne problemy i wydarzenia" (22) - sondaż zrealizowany w dniach 14-19 listopada 1991 r. na 1500-osobowej, reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności kraju.

² Z częścią osób figurujących na listach wyborczych, a nie głosujących, wywiad nie może być przeprowadzony. Dotyczy to osób nieobecnych w kraju, pozbawionych wolności i praw obywatelskich oraz niektórych chorych. Z tych powodów każde badanie sondażowe jest obciążone pewną, choć niewielką, nadreprezentacją osób faktycznie głosujących.

Dlaczego nie głosowali?

Faktyczna frekwencja wyborcza okazała się bardzo niska. Jakie były tego przyczyny? *Czym kierowała się większość ludzi, którzy nie wzięli udziału w wyborach?* - to pytanie, które zadaliśmy wszystkim respondentom.

Połowa ankietowanych uważa, że osoby nieuczestniczące w wyborach nie wierzyły, że ich udział coś zmieni. Brakowi poczucia wpływu na bieg wydarzeń towarzyszy rozczarowanie niedotrzymaniem przez polityków wcześniejszych obietnic (odpowiedź: "poprzednio wiele obiecywano i nic nie dotrzymano" wybrało 43% respondentów), niezadowolenie z obecnych rządów (34%) i brak zaufania do polityków (30%). Zdaniem jednej czwartej respondentów przyczyną absencji było niezadowolenie z własnej sytuacji.

Przyczyny związane z samymi wyborami były rzadziej wymieniane niż motywy rozgoryczenia i braku wiary w sens uczestnictwa w głosowaniu. Zdaniem 27% ankietowanych przyczyną absencji była nadmierna liczba partii i programów wyborczych; 18% upatruje jej w skomplikowanym sposobie głosowania, a 11% - w braku odpowiedniej partii, która zechęciłaby do udzielenia jej poparcia. Tylko 16% ankietowanych uważa, że ludzie nie biorący udziału w wyborach po prostu nie interesują się polityką i wyborami (tab. 1).

Struktura wypowiedzi wśród osób, które głosowały i nie głosowały jest zbliżona. Respondenci uczestniczący w wyborach nieco częściej niż nie głosujący, przypisują ludziom, którzy 27 października nie poszli do urn wyborczych motyw rozgoryczenia i niezadowolenia z dotychczasowych rządów, nieufność w stosunku do polityków oraz nieco częściej upatrują przyczyn absencji w nazbyt skomplikowanym sposobie głosowania. Nie głosujący natomiast nieco częściej wskazują na brak odpowiedniej partii, na którą chcieliby głosować.

Tabela 1

w procentach

Przyczyny absencji wyborczej	Rozkład odpowiedzi na pytanie: "Wiele osób nie brało udziału w wyborach do Sejmu i Senatu 27 października. Jak Pan(i) sądzi dlaczego? Czym się większość z nich kierowała? Proszę wskazać trzy powody"		
	ogółem	głosujący	nie głosujący
Sposób głosowania był zbyt skomplikowany	18	21	15
Trudno było wybrać z takiej ilości partii i programów	27	28	26
Nie było partii, która by im odpowiadała	11	9	13
Nie wierzyli, że ich udział w wyborach coś zmieni	51	49	52
Byli rozgoryczeni i niezadowoleni z obecnych rządów	34	37	30
Byli niezadowoleni z własnej sytuacji	25	23	27
Nie ufali polityce i politykom	30	32	27
Nie interesuje ich polityka i wybory	16	16	16
Poprzednio wiele obiecywano i nic nie dotrzymano	43	43	43
Trudno powiedzieć	4	6	3

Deklarowane poparcie wyborcze

Badając po wyborach preferencje osób, które głosowały, otrzymaliśmy dość dużą zgodność deklaracji z wynikami wyborów. Zawyżenie wyników wystąpiło jedynie w odniesieniu do Unii Demokratycznej. Z podobnym problemem zetknęła się Pro-Media, prywatna firma realizująca sondaż w Warszawie³. Inne placówki opublikowały wyniki badań powyborczych nie podając danych dotyczących wielkości poparcia wyborczego.

Poparcie Unii Demokratycznej jest zawyżone o 10% (22% wskazań). Różnice pomiędzy deklarowanym a faktycznym poparciem innych partii pozostają w granicach błędu statystycznego.

³ "Gazeta Wyborcza" nr 270 z dnia 20 listopada 1991 r.

Największą niezgodność odnotowano w przypadku Sojuszu Lewicy Demokratycznej i Porozumienia Obywatelskiego Centrum (-3%) - tabela 2. Zważywszy, że 9% respondentów odmówiło odpowiedzi na to pytanie, a 4% nie mogło przypomnieć sobie, na kogo głosowało, różnice te są w pełni uzasadnione.

Tabela 2

w procentach

Partie i organizacje polityczne	Poparcie wyborcze	
	deklarowane	rzeczywiste
Polskie Stronnictwo Ludowe	8,8	8,7
Solidarność Pracy	2,3	2,1
Chrześcijańska Demokracja	2,4	2,4
Stronnictwo Demokratyczne	0,4	1,4
Porozumienie Obywatelskie Centrum	5,6	8,7
Porozumienie Ludowe	5,6	5,5
Wyborcza Akcja Katolicka	7,5	8,7
Mniejszość Niemiecka	1,4	1,2
NSZZ "Solidarność"	3,8	5,1
Kongres Liberalno Demokratyczny	5,6	7,5
Konfederacja Polski Niepodległej	5,4	7,5
Unia Polityki realnej	0,9	2,3
Unia Demokratyczna	22,2	12,3
Sojusz Lewicy Demokratycznej	9,1	12,0
Partia Chrześcijańskich Demokratów	0,3	1,1
Polska Partia Przyjaciół Piwa	2,2	3,3
Inna partia	2,6	-
Nie pamiętam	3,7	-
Odmowa odpowiedzi	9,1	-

Aby wyjaśnić zjawisko nadmiernego poparcia Unii Demokratycznej, jakie deklarowano w badaniu, musimy powrócić do problemu frekwencji. Jak już wspomnieliśmy, w naszym sondażu jest ona zawyżona o 9%, co w efekcie zwiększa o prawie 18% grupę osób odpowiadających na pytanie o preferencje wyborcze. Ci, którzy z powodu swojego komformizmu, nie byli skłonni przyznać się do absencji, postawieni wobec konieczności udzielenia odpowiedzi na kolejne pytanie - na kogo głosowali - musieli wskazać jakąś partię. Prawdopodobnie wybrali organizację najlepiej im znaną, a taką była Unia, ponieważ w jej szeregach jest wielu powszechnie znanych

polityków⁴, w tym pierwszy niekomunistyczny premier - T. Mazowiecki. Pod tym względem partia Mazowieckiego zdecydowanie przewyższa inne ugrupowania startujące w wyborach.

Poza tym Unia ma dobrą prasę, a jej liderzy cieszą się, jak wykazują różne sondaże, sympatią. Z drugiej strony, nie ma ona jednoznacznego oblicza politycznego, zrzesza ludzi o różnych światopoglądach, co ułatwia wskazanie Unii przez respondentów o różnych gustach politycznych lub też osoby nie mogące określić wyraźnie swoich preferencji.

W wyborach Unia Demokratyczna uzyskała najwięcej głosów i prawdopodobnie w związku z tym część ankietowanych nie zainteresowanych polityką wskazało tę partię, postrzegając ją jako ugrupowanie zwycięskie. Być może ten sposób widzenia Unii wzmocnił także fakt powierzenia przez prezydenta misji tworzenia nowego rządu Bronisławowi Geremkowi.

Reasumując - na niejasnej, niewykrystalizowanej scenie politycznej kraju, wśród ogromnej liczby partii i ugrupowań, zmieniających swe nazwy i afiliacje polityczne, Unia Demokratyczna jest szczególnie łatwo identyfikowalna. Już ten fakt wystarcza, by respondenci, którzy faktycznie nie wybierali żadnej partii, twierdzili, że głosowali na Unię.

Kiedy podejmowano decyzje o wyborze danej partii?

Duże rozdrobnienie sił politycznych ubiegających się o mandaty, niejasne różnice programowe między partiami oraz niezbyt atrakcyjna kampania wpłynęły zapewne na opóźnienie terminu podjęcia przez wyborców ostatecznych decyzji. Postanowienie, na którą z partii głosować 11% ankietowanych podjęło dopiero w dniu wyborów. W ostatnim tygodniu, wliczając w to także wyborczą niedzielę, zdecydowało się 35% wyborców. Wcześniej niż dwa miesiące przed terminem głosowania pewnych swego wyboru było 29%. Nie potrafiło określić, kiedy zapadła decyzja 6% ankietowanych.

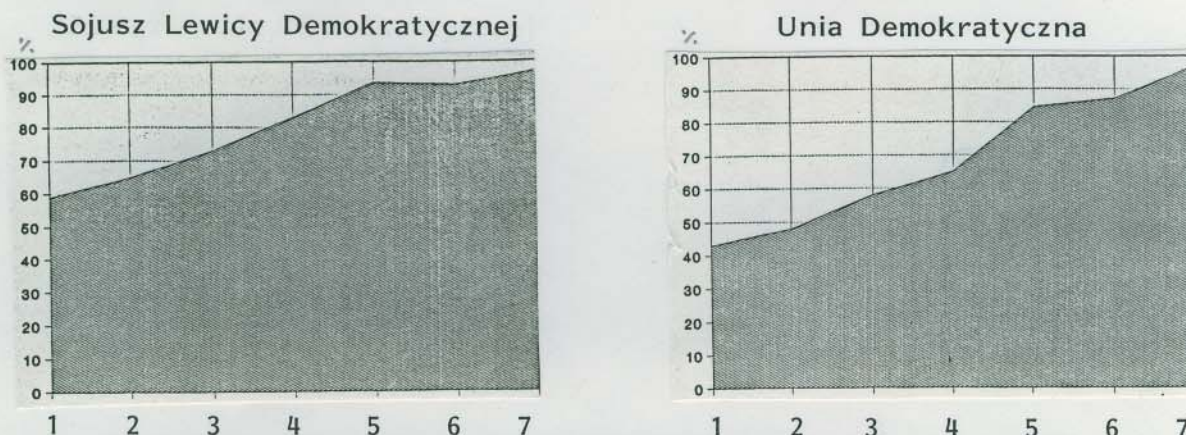
⁴ "Życie Warszawy" nr 276 z 27.11.1991 r. publikuje ranking polityków zrealizowany na zlecenie gazety przez CBOS. Tylko 1% respondentów nie zna J. Kuronia i T. Mazowieckiego, a 4% - B. Geremka. Spośród polityków związanych z partiami, równie niskim stopniem nieznaności może poszczycić się tylko J.K. Bielecki (1%). W przypadku L. Moczulskiego wynosi on 6%, W. Cimoszewicza - 9%, J. Kaczyńskiego - 11%, a A. Kwaśniewskiego - 21%. Pozostali politycy są nieznanymi co najmniej 1/3 społeczeństwa.

Kiedy zdecydował(a) się Pan(i), żeby głosować na tę partię, organizację?		CBOS
W dniu wyborów (tzn. w niedzielę)	11%	
W przeddzień wyborów (tzn. w sobotę)	3%	
W ostatnim tygodniu przed wyborami	20%	
Dwa tygodnie przed wyborami	10%	
Miesiąc przed wyborami	14%	
Dwa miesiące przed wyborami	6%	
Wcześniej	29%	
Nie pamiętam	6%	

Najwcześniej zdecydowali się zwolennicy Sojuszu Lewicy Demokratycznej - 59% spośród nich już od ponad dwóch miesięcy wiedziało, na kogo będzie głosować. Dane te potwierdzają zjawisko silnej mobilizacji wyborczej elektoratu tego ugrupowania zaobserwowane na dwa tygodnie przed wyborami⁵; SLD miał wówczas największy odsetek całkowicie zdecydowanych wyborców (70%).

Unia Demokratyczna pierwsza rozpoczęła kampanię wyborczą i wcześniej niż dwa miesiące przed wyborami pozyskała już 43% swych przyszłych wyborców. Zwolennicy pozostałych partii (poza SLD) zdecydowali się później. W konsekwencji uzyskujemy tu zbyt małe liczebności, by poddawać je analizom.

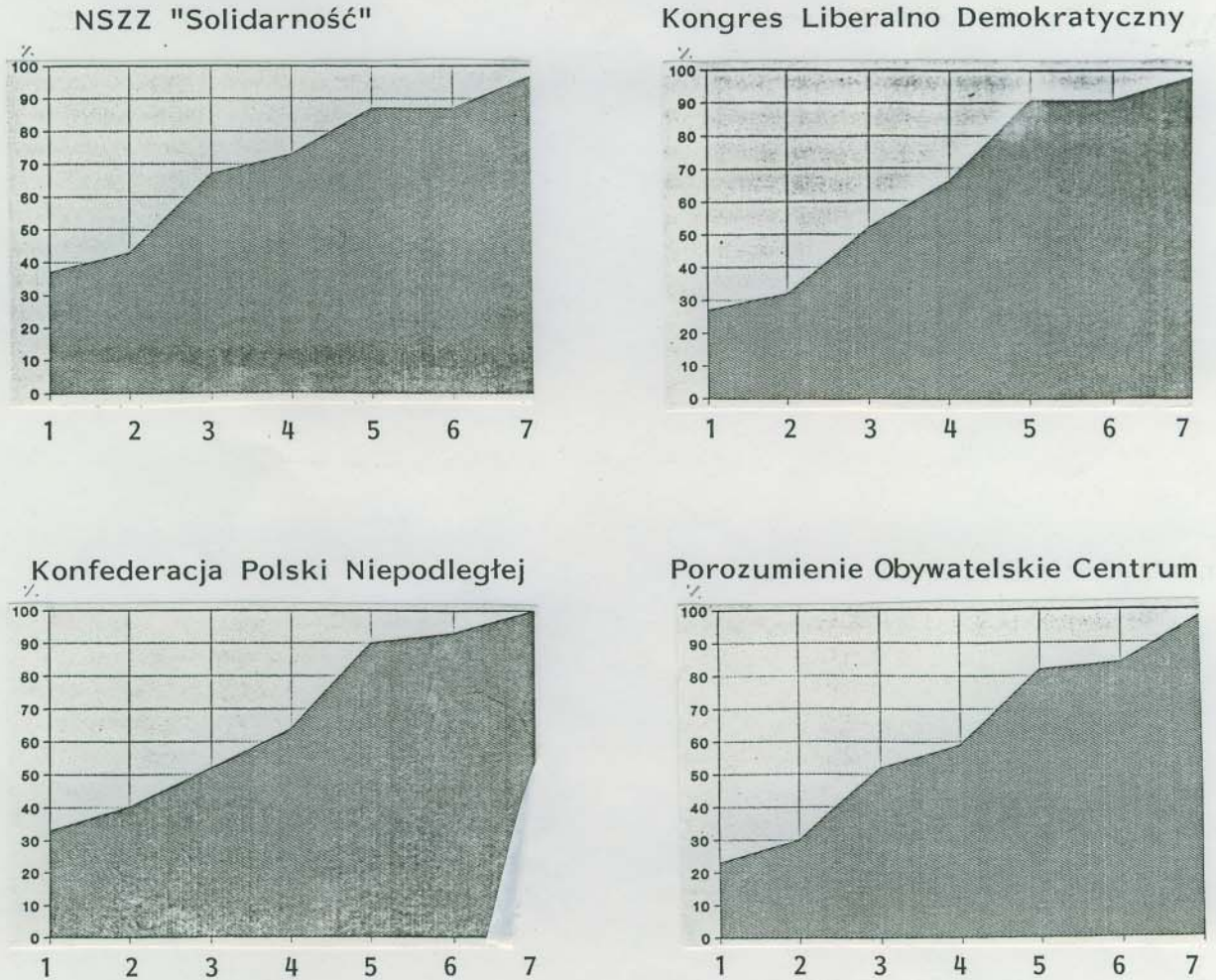

Rys. 1. Skumulowany rozkład procentowy odpowiedzi na pytanie: *Kiedy zdecydował(a) się Pan(i), żeby głosować na tę partię?* wyborców Sojuszu Lewicy Demokratycznej i Unii Demokratycznej. 1 - wcześniej niż dwa miesiące przed wyborami; 2 - dwa miesiące przed wyborami; 3 - miesiąc przed wyborami; 4 - dwa tygodnie przed wyborami; 5 - w ostatnim tygodniu przed wyborami; 6 - w przeddzień wyborów; 7 - w dniu wyborów

⁵ "Preferencje wyborcze społeczeństwa na dwa tygodnie przed wyborami". Komunikat z badań CBOS, październik 1991 r.

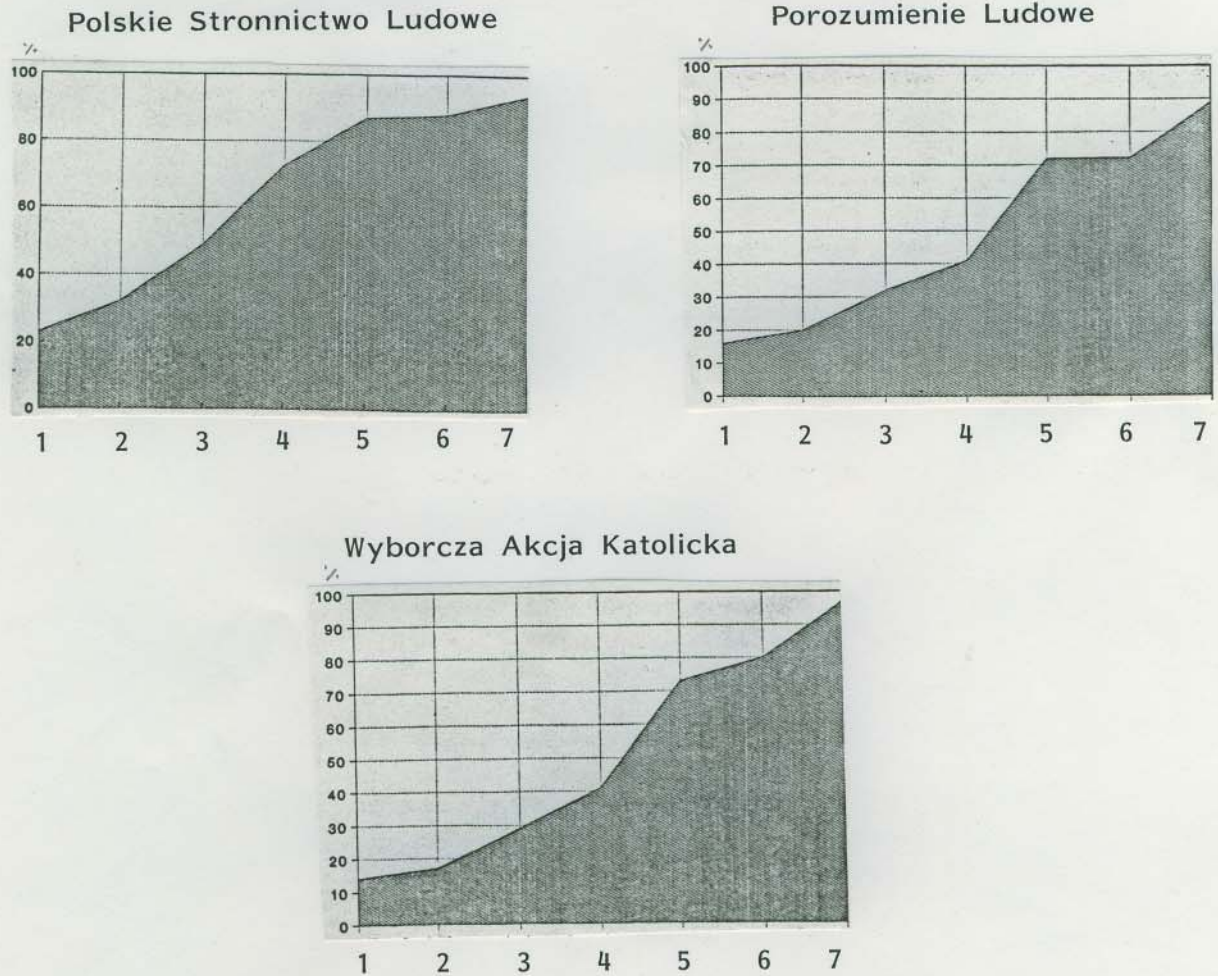
Miesiąc przed wyborami ponad połowa przyszłych wyborców: NSZZ "Solidarność" (67%), Kongresu Liberalno-Demokratycznego (53%), Konfederacji Polski Niepodległej (53%) i Porozumienia Obywatelskiego Centrum (53%) była zdecydowana głosować na te ugrupowania.

Rys. 2. Skumulowany rozkład procentowy odpowiedzi na pytanie: *Kiedy zdecydował(a) się Pan(i), żeby głosować na te partie? wyborców NSZZ "Solidarność", Kongresu Liberalno-Demokratycznego, Konfederacji Polski Niepodległej, Porozumienia Obywatelskiego Centrum, 1 - wcześniej niż dwa miesiące przed wyborami; 2 - dwa miesiące przed wyborami; 3 - miesiąc przed wyborami; 4 - dwa tygodnie przed wyborami; 5 - w ostatnim tygodniu przed wyborami; 6 - w przeddzień wyborów; 7 - w dniu wyborów*

Polskie Stronnictwo Ludowe przekroczyło tę granicę mniej więcej dwa tygodnie przed wyborami (73%), a Porozumienie Ludowe i Wyborcza Akcja Katolicka dopiero w ostatnim tygodniu. Ta ostatnia partia największe korzyści spośród wszystkich pozostałych odniosła w ciągu ostatnich dwóch dni - zyskała wówczas 24% wszystkich swych wyborców.

Rys. 3. Skumulowany rozkład procentowy odpowiedzi na pytanie: *Kiedy zdecydował(a) się Pan(i), żeby głosować na tę partię?* wyborców Polskiego Stronnictwa Ludowego, Porozumienia Ludowego i Wyborczej Akcji Katolickiej. 1 - wcześniej niż dwa miesiące przed wyborami; 2 - dwa miesiące przed wyborami; 3 - miesiąc przed wyborami; 4 - dwa tygodnie przed wyborami; 5 - w ostatnim tygodniu przed wyborami; 6 - w przeddzień wyborów; 7 - w dniu wyborów

Patrząc na strukturę socjodemograficzną elektoratu, możemy stwierdzić, że najczęściej ponad dwa miesiące przed wyborami były zdecydowane osoby z wyższym wykształceniem, w średnim wieku (40-50 lat), mieszkańcy miast (zwłaszcza najmniejszych i największych), należący do "Solidarności", respondenci deklarujący lewicowe poglądy polityczne i poparcie dla planu Balcerowicza. Aż do weekendu wyborczego zwlekały najczęściej osoby w wieku 25-29 lat, z wykształceniem zawodowym, robotnicy (zwłaszcza niewykwalifikowani), prywatni przedsiębiorcy, członkowie OPZZ, osoby nie potrafiące określić swych poglądów politycznych w kategoriach lewica - prawica i zbyt mało wiedzące o programie Balcerowicza, by go ocenić (tab. 2 aneksu).

Zmiany preferencji wyborczych w trakcie kampanii

Na pytanie: *Wiele osób nie mogło się zdecydować na kogo głosować i początkowo chciało głosować na inną partię. A czy Pan(i) należał(a) do tych osób?* twierdzącej odpowiedzi udzieliło 14% ankietowanych. Najwięcej z nich początkowo chciało głosować na Unię Demokratyczną (17%), ale z czasem zmieniło zdanie. Częstość wyboru pozostałych partii nie przekracza 8%. Liczebności te są zbyt małe, by można było brać je pod uwagę.

Także z powodu zbyt małych liczebności nie możemy przeprowadzić bilansu zysków i strat poszczególnych ugrupowań politycznych. Możemy stwierdzić jedynie, choć nadal z dużą dozą ostrożności, że wśród wyborców KPN jest najmniej osób od początku zdecydowanych głosować na tę partię (76%); NSZZ "Solidarność" ma 83% takich wyborców, Unia Demokratyczna - 84%, a Wyborcza Akcja Katolicka - 85%. Najwięcej osób od razu chciało głosować na Kongres Liberalno-Demokratyczny (96%), Porozumienie Obywatelskie Centrum (95%) i Sojusz Lewicy Demokratycznej (93%). Brak wcześniejszego wyboru innej partii nie oznacza oczywiście, że decyzja zapadła we wstępnej fazie wyborów.

*

*

*

Scena polityczna kraju jest mało wykrystalizowana. Obowiązująca, skrajnie proporcjonalna ordynacja nie sprzyjała uczynieniu jej bardziej jasną. Powodowało to znaczne utrudnienia w podejmowaniu decyzji wyborczych i w konsekwencji sukces wyborczy wielu partii zależał od zmian preferencji elektoratu w ostatnich dniach przed głosowaniem.

Tabela 1

Charakterystyka badanych	w procentach		Liczba osób
	Deklaracje udziału w wyborach:		
	nie głosujący	głosujący	
Ogółem	47	53	1500
<u>Płeć</u>			
Mężczyźni	45	55	716
Kobiety	49	51	784
<u>Wiek</u>			
Do 24	56	44	172
25-29	53	47	140
30-39	48	52	381
40-49	41	59	249
50-59	43	57	212
60 lat i więcej	46	54	346
<u>Miejsce zamieszkania</u>			
Wieś	50	50	604
Miasto	45	55	896
<u>Wielkość miasta</u>			
Do 20 tys.	41	59	161
21-100	50	50	313
101-500	43	57	260
501 tys. i więcej mieszkańców	40	60	162
<u>Region</u>			
Środkowy (Warszawa)	51	49	265
Północno-wschodni (Białystok)	37	63	110
Północny (Gdańsk)	54	46	144
Południowy (Katowice)	46	54	255
Południowo-wschodni (Kraków)	41	58	241
Środkowowschodni (Lublin)	45	55	98
Środkowozachodni (Poznań)	46	54	201
Południowo-zachodni (Wrocław)	52	48	186
<u>Wykształcenie</u>			
Podstawowe	52	47	627
Zasadnicze zawodowe	53	47	372
Średnie	38	62	396
Wyższe	27	73	105
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>			
Inteligencja, kadra kierownicza	25	75	79
Pozostali umysłowi	36	63	312
Pracownicy handlu i usług	42	58	88
Robotnicy wykwalifikowani	54	46	423
Robotnicy niewykwalifikowani	60	39	185
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	49	51	55
Rolnicy	51	49	285
Prywatni przedsiębiorcy	29	71	63
<u>Dochody osobiste respondenta</u>			
Do 750 tys. zł	57	43	280
751-1500	50	49	596
1501-2250	45	55	334
2251-3000	34	66	141
3001-3750	28	72	74
3751-4500	37	63	30
Powyżej 4500 tys. zł	31	69	39
<u>Ocena warunków materialnych</u>			
Złe	53	47	832
Średnie	41	59	571
Dobre	26	74	95
<u>Deklarowane poglądy polityczne</u>			
Lewica	43	56	255
Centrum	49	51	411
Prawica	31	69	398
Trudno powiedzieć	61	38	436
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>			
Należący do:			
NSZZ "Solidarność"	34	66	124
Skupionych w OPZZ	46	54	70
Innych	49	51	47
Nie należący do żadnych	48	52	1241
<u>Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju</u>			
Dobry	34	66	362
Zły	51	49	863
Trudno powiedzieć	51	49	275
<u>Stosunek do programu Balcerowicza</u>			
Poparcie	34	66	366
Brak poparcia	49	51	550
Za mało o nim wiem	57	43	415
Trudno powiedzieć	41	59	168

Charakterystyka badanych	Rozkład odpowiedzi na pytanie: "Kiedy zdecydował(a) się Pan(i), żeby głosować na tę organizację?"					Liczba osób
	w dniu wyborów i w przeddzień	na tydzień - dwa przed wyborami	na miesiąc - dwa przed wyborami	jeszcze wcześniej	trudno powiedzieć, nie pamiętam	
Ogółem	15	31	20	29	6	776
<u>Płeć</u>						
Mężczyźni	14	28	21	31	5	387
Kobiety	15	33	18	27	6	389
<u>Wiek</u>						
Do 24	14	44	16	19	7	73
25-29	21	33	14	24	8	66
30-39	15	30	20	30	5	183
40-49	10	30	20	35	5	152
50-59	15	30	22	32	1	120
60 lat i więcej	16	26	21	27	9	182
<u>Miejsce zamieszkania</u>						
Wieś	15	36	18	21	9	293
Miasto	14	27	20	34	4	483
<u>Wielkość miasta</u>						
Do 20 tys.	14	24	20	39	4	101
21-100	14	28	21	31	7	137
101-500	17	30	18	32	3	148
501 tys. i więcej mieszkańców	12	27	25	36	0	97
<u>Region</u>						
Środkowy (Warszawa)	12	29	20	34	5	129
Północno-wschodni (Białystok)	5	43	15	26	11	65
Północny (Gdańsk)	15	21	26	38	0	66
Południowy (Katowice)	21	29	11	33	7	136
Południowo-wschodni (Kraków)	16	30	22	21	10	141
Środkowowschodni (Lublin)	10	30	26	26	8	50
Środkowozachodni (Poznań)	20	36	20	22	1	103
Południowo-zachodni (Wrocław)	10	30	23	34	2	86
<u>Wykształcenie</u>						
Podstawowe	16	36	17	23	7	286
Zasadnicze zawodowe	21	27	21	23	8	175
Średnie	11	30	21	34	3	237
Wyższe	4	23	23	49	1	78
<u>Grupa społeczno-zawodowa</u>						
Inteligencja, kadra kierownicza	8	23	14	53	2	62
Pozostali umysłowi	10	29	23	35	2	200
Pracownicy handlu i usług	15	20	22	30	13	46
Robotnicy wykwalifikowani	18	28	18	29	7	193
Robotnicy niewykwalifikowani	24	31	24	13	8	75
Robotnicy najemni w rolnictwie i leśnictwie	20	28	24	24	4	25
Rolnicy	10	47	16	19	7	125
Prywatni przedsiębiorcy	26	28	16	26	5	43
<u>Dochody osobiste respondenta</u>						
Do 750 tys. zł	17	33	19	24	7	128
751-1500	15	34	17	25	8	287
1501-2250	10	27	24	34	4	182
2251-3000	17	28	22	30	4	83
3001-3750	15	25	23	34	2	47
3751-4500	18	29	23	23	6	17
Powyżej 4500 tys. zł	18	18	7	54	4	28
<u>Ocena warunków materialnych</u>						
Złe	16	32	20	25	7	388
Średnie	12	30	19	33	5	317
Dobre	17	27	19	36	1	70
<u>Deklarowane poglądy polityczne</u>						
Lewica	10	22	21	45	2	142
Centrum	13	36	18	28	4	212
Prawica	12	32	23	28	4	257
Trudno powiedzieć	25	29	14	18	13	165
<u>Przynależność do związków zawodowych</u>						
Należący do:						
NSZZ "Solidarność"	9	21	27	40	2	80
Skupionych w OPZZ	23	27	23	27	0	30
Innych	8	20	24	36	12	25
Nie należący do żadnych	15	33	18	28	6	628
<u>Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju</u>						
Dobry	13	31	23	28	5	227
Zły	15	32	20	28	5	413
Trudno powiedzieć	16	27	14	35	8	136
<u>Stosunek do programu Balcerowicza</u>						
Poparcie	12	30	20	36	2	235
Brak poparcia	10	31	27	28	3	281
Za mało o nim wiem	24	34	11	22	9	166
Trudno powiedzieć	18	28	10	28	17	94